

txp22

Wl 1037

PROGRAM DEMOKRACJI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ.

Religja i Kościół.

Demokracja chrześcijańska uznaje ideały chrześcijańskie za najistotniejszy czynnik życia ludzkości, który jedynie mocen jest zwiazać w zgodną całość wszystkie jednostki i wszystkie warstwy społeczne, bez którego niemożliwy jest zdrowy i całkowity rozwój jednostek, rodzin, społeczeństw i narodów, jak również i stosunków międzynarodowych.

Wcielający te ideały Kościół Katolicki, na którego nauce Naród Polski duchowo się wykarmił i kulturalnie ukształcił, Demokracja Chrześcijańska uznaje, z jednej strony, za ostoję najwznioślejszej, a zarazem najpraktyczniejszej moralności indywidualnej i społecznej, z drugiej zaś strony, za najlepszego wychowawcę prawdziwej demokracji, której daje jedynie skuteczne wskazówki dla rozwiązania kwestji społecznej wogóle, a sprawy ludu pracującego w szczególności.

Dlatego Demokracja Chrześcijańska w Polsce, w imię zupełnej wolności sumienia odrzucając wszelki ucisk religijny w państwie, dąży do ugruntowania religji katolickiej w życiu prywatnem i publicz-

nem w drodze wolnego od skrepowań wpływu moralnego, wobec czego żąda:

1) zabezpieczenia Kościołowi Katolickiemu całkowitej wolności spełniania kultu zewnętrznego oraz głoszenia nauki katolickiej,

2) zapewnienia Kościołowi Katolickiemu prawa tworzenia i prowadzenia instytucyj i zrzeszeń dobroczynnych, wychowawczych, oświatowych i kulturalnych, jak również zakładania i krzewienia zgromadzeń zakonnych bez żadnego wyjątku,

3) prawa nabywania i posiadania przez Kościół dóbr ruchomych i nieruchomości,

4) wynagrodzenia Kościołowi krzywd, wyrządzonych mu przez konfiskatę mienia, dokonaną przez państwa rozbiorowe.

Rodzina i szkoła.

Demokracja Chrześcijańska uznaje rodzinę za instytucję przyrodzoną, niezbędną dla społeczeństwa, jako pierwsze ogniwo społeczne, łączące interesy osobiste z ogólnoludzkimi, i jako najlepsze ognisko do kształcenia cnót indywidualnych, tej podstawy i rękojmi pomyślnego bytu społeczeństw i narodów.

Uważając rodzinę katolicką w ogóle, a ludową w szczególności za podstawową siłę narodu naszego, na której oprzeć się musi cały ustrój społeczny, Demokracja Chrześcijańska dąży do:

1) utrwalenia stałości i nierozzerwalności małżeństwa,

2) niedopuszczania praw, gwałcących przekonania religijne i obyczaje rodziny katolickiej,

3) skutecznej ochrony kobiet i zwalczania rozpusty publicznej,

4) stworzenia prawodawstwa fabrycznego, zabezpieczającego utrzymanie ogniska rodzinnego,

5) prawnego zaprowadzenia płacy rodzinnej tj. wystarczającej na utrzymanie nie tylko robotnika, ale i jego rodziny.

Wogóle Chrześcijańska Demokracja popiera wszystko, co umacnia rodzinę, a zwalcza wszystko, co ją osłabia.

W sprawach, dotyczących nauczania i wychowania szkolnego, Demokracja Chrześcijańska twierdzi, że szkoła jest dalszym ciągiem rodziny, a przeto kierownictwo wychowaniem dziecka należeć winno do rodziców wspólnie z nauczycielem; państwo zaś jest tylko pomocnikiem rodziców lub też ich zastępcą tam, gdzie rodzice spełnić swego obowiązku względem dziecka nie mogą lub nie chcą.

Dlatego Demokracja Chrześcijańska dąży do:

1) wprowadzenia powszechnego nauczania początkowego tak, iżby każde dziecko posiadało wykształcenie w zakresie szkoły niższej, wszakże bez ustanowienia obowiązkowej szkoły państwowej,

2) wykładów religii katolickiej we wszystkich szkołach państwowych,

3) oparcia wychowania i nauczania szkolnego na chrześcijańskich podstawach moralnych,

4) zrównania szkoły prywatnej katolickiej z szkołą rządową w prawach i zasiłkach państwowych,

5) zapewnienia rodzicom udziału w wyborze nauczycieli i w kontroli nad kierunkiem szkoły.

W ł a s n o ś ć.

W myśl zasady katolickiej, że posiadacz dóbr materialnych jest tylko ich szafarzem, przez Boga ustanowionym, Demokracja Chrześcijańska, nie da-

ząc do obalenia własności prywatnej, uważając ją nawet za niezbędny czynnik postępu cywilizacyjnego społeczeństw, twierdzi jednocześnie, że własności bezwzględnej, w całej rozciągłości tego wyrazu, nie ma; własność prywatna jest uprawniona tylko o tyle, o ile nie sprzeciwia się dobru ogólnemu. Dążeniem Demokracji chrześcijańskiej jest nie skasowanie własności prywatnej, lecz prawidłowy rozdział dóbr doczesnych w ten sposób, by wszyscy mieli w nich odpowiedni udział.

Zgodnie z tem, ideą zasadniczą Demokracji Chrześcijańskiej jest kierowanie procesu ewolucyjnego gospodarstwa społecznego w ten sposób, aby nie tylko powstrzymać proletaryzowanie się szerokich warstw na rzecz kapitalistów lub państwa, lecz odwrotnie — dopomóc do przejścia własności warsztatów pracy i innych środków wytwórczości w ręce najszerszych warstw robotniczych i pracowniczych. Hasłem Demokracji Chrześcijańskiej jest więc uwłaszczenie ludu pracującego.

Dlatego też Demokracja Chrześcijańska dąży do:

- 1) rozwinięcia planowej działalności państwowej i społecznej, mającej na celu połączenie w jednych rękach pracy i kapitału, a to przez zakładanie banków robotniczych, kredytujących fabryki współdzielcze, subsydjowanie spółek wytwórczych i kooperatyw mieszkaniowych, oraz przez dopuszczanie robotników w przedsiębiorstwach, już istniejących, do udziału nie tylko w zyskach, lecz we własności tych przedsiębiorstw,

- 2) zniesienia nadużyć kapitalizmu dzisiejszego we wszystkich jego przejawach, zreformowania prawodawstwa o towarzystwach akcyjnych i syndykatach, tępienia spekulacji wszelkiego rodzaju, szczególnie giełdowej,

3) ochrony drobnej własności przez wyjęcie z pod zajęcia sądowego małych własności zarówno ruchomych, jak nieruchomości, niezbędnych do istnienia rodziny, oraz zwolnienia takich własności od podatków gruntowych i spadkowych.

W zakresie sprawy rolnej Demokracja Chrześcijańska dąży do:

1) parcelacji dóbr państwowych i donacyjnych pomiędzy bezrolnych i małorolnych w celu stworzenia licznej, a żywotnej drobnej własności,

2) ograniczenia większej własności ziemskiej w ten sposób, aby zbyt znaczne obszary nie znajdowały się nieprodukcyjnie w jednym ręku,

3) podniesienia kultury rolnej przez długoterminowy i tani kredyt meljoracyjny, rozwój sieci kolejowej, sieci wodnej, dróg bitych tudzież innych środków komunikacji i przewozu.

W zakresie podatków Demokracja Chrześcijańska dąży do:

1) zaprowadzenia podatku postępowego od dochodów i od majątku,

2) zniesienia podatków pośrednich.

Reformy w zakresie własności winny być, zdaniem Demokracji Chrześcijańskiej, przeprowadzane stopniowo, ewolucyjnie, zgodnie z zasadami sprawiedliwości społecznej i z wymaganiami gospodarstwa narodowego.

P r a c a .

Demokracja chrześcijańska uważa pracę za konieczny czynnik postępu materialnego i duchowego; potępia ona beczynność, próżniactwo i wyzysk cudzej pracy, popiera zamięłowanie pracy przez wyniesienie jej do najwyższej godności społecznej.

Wychodząc z tego założenia, Demokracja Chrze-

ścijańska twierdzi, że praca winna zapewnić pracownikowi konieczne warunki do egzystencji ludzkiej w całkowitem tego słowa znaczeniu, a więc nie tylko pewne minimum dobrobytu matorjalnego, lecz również udostępnienie warunków rozwoju duchowego i umysłowego, zarówno dla samego pracownika, jak i dla jego rodziny.

Dlatego też Demokracja Chrześcijańska dąży do:

1) ograniczenia w drodze prawodawczej czasu pracy w czworakim względzie: 1-o obowiązkowego święcenia niedziel i świąt uroczystych, 2-o corocznych urlopów płatnych, 3-o zmniejszenia godzin pracy do takiego minimum, jakie jest w każdym poszczególnym wypadku możliwe bez ruiny danej gałęzi przemysłu, 4-o zakazu pracy nocnej, z wyjątkiem zakładów, gdzie jest ona nieodzowną ze względów technicznych,

2) zakazu pracy matek i małoletnich w fabrykach oraz specjalnych ograniczeń dla dorastającej młodzieży,

3) ustalania w drodze prawodawczej minimum zarobku, obejmującego taką płacę, jaka w danym czasie i w danej miejscowości jest konieczna do zapewnienia pracownikowi familijnemu życia bez niedostatku, oraz zwolnienia takiego zarobku minimalnego od zajęcia i zapowiedzenia za długi,

4) zapewnienia higienicznych i bezpiecznych warunków pracy,

5) wprowadzenia takiego zabezpieczenia pracowników: 1-o na wypadek choroby, 2-o nieszczęśliwego wypadku przy pracy, 3-o niedołęstwa, 4-o starości, 5-o braku pracy, które zapewniałoby uniezdolnionemu do pracy minimum zarobku,

6) ustanowienia prawidłowego inspektoratu pracy z delegatów organizacyj robotniczych,

7) utworzenia urzędów rozjemczych do załatwiania sporów pomiędzy pracownikami a pracobiercami, oraz izb pracy, mających za zadanie przedstawicielstwo interesów zawodowych i kulturalnych ludu pracującego wobec społeczeństwa i państwa,

8) wolność związków i strajków.

Naród i państwo.

Demokracja Chrześcijańska widzi w podziale ludzkości na narody wolę Opatrzności, która przeznaczyła każdemu narodowi właściwe posłannictwo, i dlatego też uważa narodowość nietylko za nietykalny skarb każdego obywatela, ale nadto za niezbędny czynnik duchowej i materialnej kultury świata. Uznaje przeto całkowite prawo każdej narodowości do swobodnego rozwoju właściwych jej form życiowych i uprawiania uczuć patriotycznych.

Jednocześnie jednak Demokracja Chrześcijańska stoi na tym gruncie, że nie narodowości są utworzone dla państwa, ale państwa są potrzebne dla pożytku i bezpieczeństwa narodowości. Z drugiej zaś strony, ze względu na to, że poszczególne narody są członkami ogólnej rodziny całej ludzkości, Demokracja Chrześcijańska, w razie kolizji interesów poszczególnych narodowości z dobrem ogólnoludzkiem, musi stawiać ponad te interesy wymagania sprawiedliwości międzynarodowej.

W stosunku do państwa Demokracja Chrześcijańska dąży do takiego ustroju państwowego, któryby dawał największe rękojmie uwzględnienia interesów tych milionów ludu polskiego, które będą kręgosłupem Państwa Polskiego. Za najodpowiedniejszy do tego celu ustrój Demokracja Chrześcijańska uważa rzeczpospolitą z sejmem, wybieranym na zasadzie powszechnego, równego, bezpośredniego,

tajnego i proporcjonalnego prawa głosowania, przyznanego bez różnicy płci wszystkim obywatelom kraju, władającym językiem polskim.

Za konieczne warunki prawidłowego rozwoju państwowości polskiej Demokracja Chrześcijańska uważa:

1) zupełną swobodę sumienia, słowa, druku i zrzeczeń,

2) równość w obliczu prawa wszystkich obywateli bez różnicy płci i wyznania,

3) szeroki samorząd gminny i prowincjonalny z wybieralnością władz samorządowych.

4) odpowiedzialność sądową urzędników i w ogóle wszystkich osób, będących na służbie publicznej. Z drugiej strony, za taki sam konieczny warunek istnienia i rozwoju państwa Demokracja Chrześcijańska uważa podporządkowanie się obywateli władzy rządowej, o ile ta nie gwałci ich sumienia.

W stosunku do sąsiednich narodów, Litwinów, Rusinów, Węgrów, Czechów i Niemców, Demokracja Chrześcijańska w Polsce stoi na gruncie całkowitego prawa tych narodów stanowienia o sobie.

13/3443/1

DES IV.3.2/3443/1